အခွင့်ဖန်လာပြီဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်တွေက အလွန်များ အကျိုးပေးရမည့် ဘဝကား တဘဝသာဖြစ်၍ အလွန်ပြည့်ကျပ် ကျဉ်းမြောင်းသကဲ့သို့ပင် ရှိချေသည်။

ဤသို့ ဘုရားဖြစ်ရန် တခုကိုသာ ရည်သန်တောင့်တခဲ့ခြင်း ပဋ္ဌနာစွမ်းအားဖြင့် ဘုရားဖြစ်မည့် ယခုနောက်ဆုံးဘဝတခုထဲ၌ စုပေါင်းတိုးဝှေ့ကာ အကျိုးပေးမည့် ကုသိုလ်တရား အလွန်အားကြီးလှသောကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော် သူမြတ်၏ သန္တာန်မှာသာ အလွန်တရာ သိမ်မွေ့နူးညံ့ နက်နဲလှစွာသော မဂ်ဉာဏ်လေးရပ်တို့ သရာမကူပဲ ဖြစ်ပွါးလေသည်။ ။(ဤဘုရားဖြစ်တော်မူခဏ်း၌ ဇိနာလင်္ကာရကျမ်းလာ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အချက်အလက်တို့ကို များစွာဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

အလောင်းတော်သည် ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းသော
မဟာဝဇိရ ဝိပဿနာတရား ပွါးတော်မူခြင်း

ရှေး၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဒါနစသော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်စုဖြင့် လောဘ ဒေါသစသော ထိုထိုကိလေသာအင်္ဂါကို ပယ်ခွါသုတ်သင်အပ်ပြီးဖြစ်ရကားနိဗ္ဗာန်ခရီးကို ကာဆီးဖုံးကွယ်မှုပြုလုပ်တတ်သည့် မောဟကိလေသာ မိုလ်ချုပ်ကိုလည်း အခြေအရံနှင့်တကွ သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီးဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုသည့်ကဆုန်လပြည့်နေ့ မိုးသောက်ယံ (ညဉ့်၏ နောက်ပိုင်း) အချိန်၌ မဟာဝဇိရ ဝိပဿနာတရား ပွါးများအားထုတ်တော်မူလေသည်။ အားထုတ်တော်မူပုံအမြွက်မှာ····

အာကာသခေတ်ဟုခေါ်သော စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့ရှိရာ စကြဝဠာတတိုက်တတိုက်အတွင်း၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ်ဖြစ်ပွါးသောတရားအနှစ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ စကြဝဠာတတိုက်တတိုက်၌ လူတွေ နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေ မည်မျှပင်များနေစေကာမူ ပရမတ္ထ သဘာဝ ဓမ္မအစစ်အနေဖြင့် အဝိဇ္ဇာ,သင်္ခါရ (ဟူသော အတိတ်အဓွန့်ကာလ အကြောင်းတရား)၊ ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ (ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်

အခွန့်ကာလ အကျိုးတရား)၊ တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကမ္မဘဝ (ဟူသော ပစ္စုပ္ပန် အခွန့်ကာလ အကြောင်းတရား) တို့နှင့် (ဥပပတ္တိဘဝဖြစ်သော) ဇာတိ, ဇရာ+မရဏ (ဟူသော အနာဂတ် အကျိုးတရား) ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး တည်းဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မတရားကိုယ်ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူလေသည်။

ဤစကြဝဠာတိုက်၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဓမ္မတရားသားကို ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ အဝိဇ္ဇာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ဘဝ, ဇာတိ, ဇရာ+မရဏဟူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး တရားသား (ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစု)ကို ကောင်းစွာသိမြင်တော်မူသကဲ့သို့ ကျန်သော စကြဝဠာတိုက်တို့၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဓမ္မတရားသားကို လည်း ဆင်ခြင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ ဤစကြဝဠာတိုက်၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ နည်းတူပင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါးစီ တည်းဟူသော ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစုတို့ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော် မူလေသည်။

ဤသို့ **စကြဝဠာ**တိုက်ပေါင်း ကုဋေတသိန်း တည်းဟူသော အာကာသခေတ်အတွင်း ရှိနေကြသည့် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဓမ္မတရားသားကို စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူသော အလောင်းတော်သူမြတ်၏ ဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမြင်အပ်သော ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစုတို့ကား အဝိဇ္ဇာပေါင်း ကုဋေ တသိန်း, သင်္ခါရပေါင်း ကုဋေတသိန်း, ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ဘဝ, ဇာတိ, ဇရာ+မရဏပေါင်းလည်း ကုဋေတသိန်းစီ ဖြစ်ရကား (၁၂-ရပ်

ပေါင်းလျှင်) အလောင်းတော်သူမြတ်၏ ဝိပဿနာစာရခေါ်သော (ဝိပဿနာတင်ရမည့်) တရားသားတို့မှာ ကုဋေတသန်းနှစ်သိန်းတို့ ဖြစ်လေကုန်သည်။

အလွန်ထွေးရှုပ်၍ အခုတ်အထွင်ခဲယဉ်းလှသည့် တောအုပ်ကြီးကို ရှင်းလင်းခုတ်ထွင် သုတ်သင်သော ယောကျ်ားသည် မိမိစွဲကိုင်သောဓားကို ကျောက်ပေါ်တင်၍ သွေးကာသွေးကာ ထက်လှစွာသော မိမိဓားဖြင့် အလွန်ထွေးရှုပ်သည့် တောအုပ်ချုံပိတ်ပေါင်းအစုကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်သကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်လည်း တထောင်ငါးရာ ကိလေသာ တောအုပ်ချုံပိတ်ပေါင်းအစုကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရန်အတွက် ကိုယ်တော်၏ လက်သုံးဖြစ်သော မဟာဝဇိရဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဓားအသွားထက်မြက်စေရန် အာနာပါန စတုတ္ထ ဈာန်သမာပတ် တည်းဟူသော ဓားသွေးသည့်ကျောက်၌ သွေးသွေးပြီးလျှင် (= အာနာပါန စတုတ္ထ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားဝင်စားပြီးလျှင်) ဖော်ပြရာပါ ကုဋေတသန်းနှစ်သိန်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တရားအစုတို့ကို တခုစီတခုစီ အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ်တင်၍၎င်း, ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၎င်း, အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်၍၎င်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူလေသည်။

သို့ရကား ကုဋေတသန်းနှစ်သိန်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တရားအစုတို့၌ တခုတခုလျှင် အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်, ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်, အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်ဟူ၍ ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးစီ သုံးပါးစီဖြစ်သောကြောင့် ကုဋေတသန်းနှစ်သိန်းကိုတည်၊ သုံးဖြင့်မြှောက်ပွါး၍ မဟာဝဇိရ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တော်ပေါင်း ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းဖြစ်လေသည်။

(ဤမဟာဝဇိရဝိပဿနာဉာဏ် အကြောင်းအရာအမြွက်သည် ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ အနုပဒသုတ်အဖွင့် စာမျက်နှာ ၂၇၅-၌၎င်း, ဝိနည်းသာရတ္ထဒီပနီဋီကာ တတိယအုပ် မဟာခန္ဓက သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနပဗ္ဗဇ္ဇာကထာအဖွင့် စာမျက်နှာ ၂၂၉-၌၎င်း လာရှိသည်။)

ဘုရားအလောင်းတော်တိုင်းပင်လျှင် ဘုရားဖြစ်ခါနီး၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အနုလုံ ပဋိလုံ အားဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သည်။ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်လည်း ရှေးဘုရားအလောင်းတော်တို့နည်းတူပင် (ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အနုလုံ ပဋိလုံ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ဇာတိခေတ် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း လောကဓာတ်တသောင်းလုံး ရေဆုံးအောင် တုန်လှုပ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဘုရားရှင်တိုင်း၏ ဓမ္မတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တဆယ့်နှစ်ပါး တရားအစု၌ ကုဋေ သုံးသန်း ခြောက်သိန်းသော မဟာဝဇီရဝိပဿနာ သမ္မသနဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူပြီးသောအခါ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်ကို တဖန်ဝင်စားတော်မူပြန်လေသည်။ (ထိုသို့ ဝင်စားတော်မူခြင်းမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော အထက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဓား အသွားထက်စိမ့်သောငှါ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန် သမာပတ် တည်းဟူသော ဓားသွေးသည့် ကျောက်ကောင်း၌ တဖန် သွေးတော်မူပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။) ထိုသို့ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်ကို တဖန် ဝင်စားတော်မူပြီးလျှင် (= အထက် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဓား အသွားထက်အောင် သွေးတော်မူပြီးလျှင်) ထိုဈာန်မှထ၍ ခန္ဓာငါးပါး တရားအစုတို့၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော အထက်အထက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာများကို အလွယ်တကူ ဖြစ်ပွါးစေတော်မူလေသည်။

(ဤ၌။ ။အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်တို့၏အထံ၌ ရဟန်းပြု၍ ပိဋကသုံးပုံကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်တော်မူခဲ့ရာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်, ဘင်္ဂဉာဏ်, ဘယဉာဏ်, အာဒီနဝဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်, မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်, ပဋိသင်္ခါဉာဏ်, သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်ရောက်အောင် လေ့လာပွါးများ အားထုတ်တော်မူခဲ့ဘူးသောကြောင့်ရင်း—ရှေးဖော်ပြရာပါ မဟာဝဇီရဝိပဿနာ သမ္မသနဉာဏ်တော်ပေါင်း ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းတို့ဖြင့် လေ့လာပွါးများ ဉာဏ်ပညာအား အလွန်တရာ ကြီးမားလှသော

ကြောင့်ရှင်း—အထက်အထက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာများကို အလွယ်တကူ ရရှိတော်မူသည်ဟု ယုံကြည်စွာ မှတ်သားရာ၏။ ။ဇိနာလင်္ကာရဋီကာနှင့် သုတ်မဟာဝဂ္ဂဋီကာ မျက်နှာ ၅၅-ကို မှီငြမ်းပြုသည်။)

ဤသို့ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် အထက်အထက်ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာများသို့ အလွယ်တကူ တက်ရောက်တော်မူခဲ့၍ နောက်ဆုံး အနုလောမဉာဏ်မြောက် ရောက်တော်မူလတ်သောအခါ ခရီးဝေးမှပြန်လာ၍ မိမိအိမ်သို့ဝင်အံ့ဟူ၍ တံစက်မြိတ်အတွင်း ဝင်မိသော ယောက်ျားအား တံခါးဟင်းလင်း ပွင့်နေသောအိမ်အတွင်း၌ တံခါးခုံတွင်ရွေ့သော ရပ်နားမှု အလျှင်းမပြုပဲ အိမ်တွင်းသို့သာ တောက်လျှောက် ဝင်ရောက်လေသကဲ့သို့ ထို့အတူ အလောင်းတော်သူမြတ်သည်လည်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော ဉာဏ်စဉ်ရှစ်ပါးဖြင့် အဆင့်ဆင့် တက်ရောက်တော်မူခဲ့ရာ (နိဗ္ဗာန်မြို့နန်းအဝင်ဝ)တံခါးခုံနှင့်တူသော သစ္စာနုလောမဉာဏ်တွင်ရွေ့သော ရပ်နားတော်မမူပဲ မဂ္ဂဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် အဝင်အပါ ဖြစ်ကြသည့် ပရိကံ,ဥပစာ,အနုလုံ အမည်ရှိကြသော သစ္စာနုလောမဉာဏ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ, သမုဒယသစ္စာ, နိရောဓသစ္စာ, မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို ဖုံးလွှမ်း ကာကွယ်တတ်သည့် အဝိဇ္ဇာ မောဟ တည်းဟူသော တိမ်လွှာတိမ်တိုက် မှောင်အမိုက်ကို ပယ်ရှားအပ်ပြီးလတ်သော် တိမ်စင်သောကောင်းကင်၌ လဝန်းကို လင်းလင်းမြင်သည့်ပမာ ဂေါတြဘူဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ပွါးသော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အလင်းဓာတ်ကြီးကို လင်းလင်းထင်ထင် မျက်မှောက်ပြု၍ သိမြင်တော်မူလေသည်။ (သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်စိတ် တကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးလျှင် ထို၏အခြားမဲ့၌ အကာလိက (=အခါမလင့် မဖင့်မနွဲ့ အချိန်မဆွဲပဲ အကျိုးပေးခြင်း) တည်းဟူသော တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်အတိုင်း ထိုသောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်ဇော သုံးကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးလျှင် ဘဝင်စိတ်များ ဖြစ်လေတော့သည်။)

ထိုသို့ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်တော်မူသောကြောင့် အလောင်းတော်သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, သီလဗ္ဗတပရာမာသဟူသော ကိလေသာသုံးရပ်တို့ အမြစ်ပြတ် ပယ်အပ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။ ထိုကိလေသာများ နောက်ထပ် တဖန် အလောင်းတော်သူမြတ်၏သန္တာန်၌ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။

အထက်မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ရတော်မူ၍
ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော် သူမြတ်သည် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိတော်မူပြီးသောအခါ—

> မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်၊ ပယ်-ကြွင်းကျန်၊ နှစ်တန် ကိလေသာ။
> အစဉ်သမှု၊ အမြင်ရှု၊ ငါးခု ပစ္စဝေက္ခဏာ—

ဟူသောအတိုင်း (၁) ရှေးဦးစွာ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်၊ (၂) ထိုနောက် ထိုသောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်၊ (၃) ထိုနောက် ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်၊ (၄) ထိုနောက် ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်၊ (၅) ထိုနောက် ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးပဲ ကြွင်းကျန်နေသည့် ကိလေ-သာတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်။ (ဤသို့ ဆင်ခြင်သည့်ဉာဏ်တော် ငါးပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော် ငါးပါးဟူ၍ ခေါ်သည်။)

ထိုသို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်ငါးပါးဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်, သောတာပတ္တိဖိုလ်, ထို မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်, ထိုမဂ်ဖြင့်ပယ်အပ်သော ကိလေသာ, ထိုမဂ်ဖြင့်မပယ်အပ်သေးပဲ ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာ ဤတရားငါးပါးကို ဆင်ခြင်တော်မူပြီးသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် တဖန် ထပ်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်များကို ပွါးများ

အားထုတ်တော်မူပြန်လတ်သည်တွင် မကြာမီပင် နှစ်ဆင့်မြောက် ဖြစ်သည့် သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။ ထို သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ကာမရာဂကိလေ-သာ, ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဗျာပါဒ (=ဒေါသ) ကိလေသာ တို့ကို အမြစ်ပြတ် ပယ်တော်မူသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အလောင်း တော်သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ (မီးဖြင့် အကျွမ်းဖုတ်မြှိုက်အပ်သော မျိုးစေ့ကဲ့သို့) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ကာမရာဂ ကိလေသာ အနုသယဓာတ်, ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဗျာပါဒ (=ဒေါသ) ကိလေသာအနုသယဓာတ်တို့ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်လေတော့သည်။

ဘုရားအလောင်းတော်သူမြတ်သည် သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိတော်မူပြီးသောအခါ ရှေးနည်းအတူ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တော် ဇောဝါရငါးမျိုးတို့ဖြင့် သကဒါဂါမိမဂ်, သကဒါဂါမိ ဖိုလ်, ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်, ထိုမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ် သော ကိလေသာ, ထိုမဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးပဲ ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာ ဤတရားငါးပါးတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် တဖန် ထပ်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်များကို ပွါးများ အားထုတ်တော်မူပြန်လတ်သည်တွင် မကြာမီပင် သုံး ဆင့်မြောက်ဖြစ်သည့် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေ သည်။ ထိုအနာဂါမိမဂ်ဖြင့် သိမ်မွေ့သော ကာမရာဂ ကိလေ-သာနှင့် သိမ်မွေ့သောဗျာပါဒ (=ဒေါသ) ကိလေသာတို့ကို အမြစ်ပြတ် ပယ်တော်မူသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အလောင်းတော် သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ ဝါသနာအငွေ့ဓာတ်နှင့်တကွ သိမ်မွေ့သော ကာမရာဂကိလေသာ အနုသယဓာတ်, သိမ်မွေ့သော ဗျာပါဒ (=ဒေါသ) ကိလေသာအနုသယဓာတ်တို့ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်လေ တော့သည်။

ဘုရားအလောင်းတော်သူမြတ်သည် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိ တော်မူပြီးသောအခါ ရှေးနည်းအတူ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော် ဇောဝါရငါးမျိုးတို့ဖြင့် အနာဂါမိမဂ်ကိုရင်း, အနာဂါမိဖိုလ်ကို

၄င်း, ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း, ထိုအနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သောကိလေသာတို့ကို၎င်း, ထိုအနာဂါမိမဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးပဲ ကြွင်းကျန်သောကိလေသာတို့ကို၎င်း ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် တဖန်ထပ်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်များကို ပွါးများအားထုတ်တော်မူပြန်လတ်သည်တွင် မကြာမီပင် လေးဆင့်မြောက်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။ ထိုအရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ရူပရာဂကိလေသာ, အရူပရာဂကိလေသာ, မာနကိလေသာ, ဥဒ္ဓစ္စကိလေသာ, အဝိဇ္ဇာကိလေသာ တည်းဟူသော ကျန်သေးသည့် ကိလေသာတို့ကို ဝါသနာအငွေ့အသက်ပါမကျန် အမြစ်ပြုတ်ပယ်တော်မူသည်။ ထို အချိန်မှစ၍ အလောင်းတော်သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ ဝါသနာ အငွေ့အသက်နှင့်တကွ တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတရား အနုသယဓာတ် ခုနစ်ရပ်တို့ အကြွင်းမဲ့ပြတ်လေတော့သည်။

(၅၌ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ အရဟတ္တမဂ်ကို၎င်း, အရဟတ္တဖိုလ်ကို၎င်း, ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း, ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့ကို၎င်း အသီးအသီးဆင်ခြင်သည့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော် ဇောဝါရလေးမျိုးတို့ ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်များကို ပေါင်းလတ်သည်ရှိသော် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ၌ ငါးပါး, သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ၌ ငါးပါး, အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ၌ ငါးပါး, အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကို ရပြီးသောအခါ၌ လေးပါး—၅၌သို့အားဖြင့် တဆယ့်ကိုးပါး ဖြစ်သတည်း၊ ၅၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တဆယ့်ကိုးတန်ကိုပင်လျှင် ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်ကျေးဇူးဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အရာဝယ် အရဟတ္တမဂ်ကို ရပြီးသောအခါ၌ ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာဟူ၍ မရှိတော့ရကား ထိုကြွင်းကျန်သော ကိလေသာကို ဆင်ခြင်သည့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်လည်း မဖြစ်တော့၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် လေးပါးသာလျှင် ရလေတော့၏။)

လူသုံးပါး၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော်သူမြတ်သည် အရဟတ္တမဂ်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလျှင်ပင် အလွန်စင်ကြယ်သော စိတ်အစဉ်ရှိတော်မူလျက် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်လေးပါး, အသာဓာရဏဉာဏ်တော် ခြောက်ပါး, ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော် တဆယ့်လေးပါး, အာဝေဏိကဂုဏ်တော် တဆယ့်ရှစ်ပါး, ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်လေးပါး အစရှိသော မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော် များနှင့်တကွ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုပါ ရတော်မူ ရောက်တော်မူကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားဖြစ်တော်မူလတ်သတည်း။ သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသည်နှင့်တပြိုက်နက် နေအရုဏ်လည်း တက်လေတော့သည်။ (သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူခြင်းကိုပင် မြတ်စွာဘုရားဖြစ်ခြင်းဟု ခေါ်ဆိုသည်။)

မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး

ဤအရာ၌ ဗုဒ္ဓဝင်အကြောင်းအရာစကားကို အကြားဖြတ်တန့်ရပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး (= နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်သည့် ရထားကြီးခုနစ်စီး) တို့ကို သိသာရုံ ရေတွက် ထုတ်ဖော်ပြဆိုဦးအံ့။

(၁) သီလဝိသုဒ္ဓိ

ဘုရားအလောင်းတော်သည် အနော်မာမြစ်ကမ်း၌ ရပ်နားတော်မူကာ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဒုစရိုက်တို့မှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း(= သံဝရသီလ)ကို ဆောက်တည်မှု ပြုတော်မူခဲ့လေသည်။ ထိုသံဝရသီလဟူသည်မှာ····သူ့အသက်ကို သတ်ဖြတ်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း, အရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးဝှက်လုယက်ယူငင်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း, ကာမမှုတို့၌ ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာ ပြုကျင့်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း(= မမြတ်သော မေထုန် ကြီးငယ်အမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း), မမှန်သော စကားကို ပြောကြားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း, ဂုံးတိုက်စကားပြော